

Hagyományok Tápén

Csöszök, csöszfogadás

A tápai eszös csösznek Móra Ferenc állít emléket a Tápai diplomátkban. Csöszünk a helybéli faluvezetők élén ment Hóbiárt basa színe elé; a nagyvezirnek sovány földünk terméséből vittek bocsós ajándékokat, amit épp azelőtt kapkodtak ki a kemincéből. Tököt Sült tököt, aminek tájunkon mindig nagy volt a keletje, mert azon túl, hogy finom csömögének számított, öregeink hite szerint alkalmasint béltisztító orvosság gyanánt is szolgált.

A térszagosítás előtti Tápé határát évről évre újraválasztott csöszök őrizték, szám szerint nyolcan. A falu felőli kisebb határt három, a Tisza bal partján elterülő Tápairétet pedig ötven. Mindegyikük a község által adományozott parcellán lévő csöszházban lakott családosok. A csöszházat nem keríthették. Ez arra utal, hogy semmiféle jószág tartására nem volt engedélyük, amelyek a vetésekben kárt tettek volna. Ennek ellenére minden csösz sikerített egy kis baromfiudvart, ahol a család szükségleteire egy tyúkaljnyi csirkét költetett a felesége. Tarhattak viszont egy tehenet, egy disznót. Fogatjuk se lehetett, nem is volt, hiszen csösznek általában sokgyermekes szegény családok jelentkeztek, akiknek szinte semmijük se volt a rajtuk lévő ruházatukon kívül. Annak ellenére, hogy a falu felőli oldalon kis termőterület volt, mindegyik határcsösznek megvolt a maga csöszterülete. Ugyanakkor megvolt a réteké is.

Csöszfogadásra többen is jelentkeztek. Főként akkor, ha megtudták, hogy üresedés lesz. A múlt század végén még valamelyik korcsmában tartották meg a csöszfogadást. A harmincas évektől fogva a község háza udvarán ejtették meg - arlejtéssel. Vagyis sorba szólították be egyesével a jelöltet, s a választás arra esett, aki legkevésbé bért kért. A csöszök a falu módosabb gazdái és a falu öreggazdái, illetve a pusztagazda fogadta föl, egy esztendőre. A csöszházat a lelképő csösz kimeszelve, jó állapotban tartozott átadni az új csösznek. A csösznek, azon túl, hogy a csöszház-

ban ingyen lakott (tulajdonképpen nem volt az ingyen, hiszen belealkudták az évi bérebe a lakást!), a gazdák az őrzendő földterület aranykorona-értéke után fizettek. A fizetséget az alkuszérin pénzben vagy búzában számolták el, aminek csöszbér volt a neve. A bérbe tartozott még egy rakomány szalma, ötven kéve rózse, illetve egy hold föld, esetleg semlyék is, ha a csöszterületen volt székes folt. Mindezekért a csösz családosok őrizte - feltétlenül becsületességgel - a rábízott területet. A csösz régen puskát, később egy firkósbót vitt magával. Legtöbbször a gyerekek mellől elszökö libákkal volt. Amelyik liba belelegett a vetésbe, azt a csösz behajította a község háza udvarára. A bocsús eresztette ki, ha a gazdája kiegyenlítette a kárt. Ha embert kapott lopáson a csösz, azt is bekísértte. Ha a tolvaj nem tudott fizetni, pár napra bezárták a dutyiba. Megegett, hogy a csösz nem vette ész-

re a kártevőket. A kárt neki kellett megfizetni, vagy lefoglalták a béréből. Ez volt a csöszkár. A föld első termését szívesen megdézsmálta a csösz is. Ha rajtakapták, kivágta magát: „Pista bátyám, sződtem-é, hogy vigyek kendnek mutatóba. Ilyen lősz az idej gyökértermés.” Az első kaszálású lucerna drága volt. A csösz nagyon vigyázott rá. Mégis megegett, hogy egy vendéggel két végére kötött kötelet az egyik gazda „átlopta” a saját lucerna-földjére a keresztet. A tolvajok nemegyszer nagy summát fizettek, mert megessent, hogy a lopott termés árának tizszeresét kellett megfizetni. Ellenben azt, aki a lopott (leszakított) gyümölcsöt helyben megegte, nem büntették: az nem számított lopásnak. Hogy a csöszség milyen szoros kapcsolatban volt a becsületességgel, jól példázza az alábbi szólás: „Amolyik lányon csöszködni köll, abba mán bele övött az avas!”
Ifj. Lele József

Az elhelyezkedési támogatásról

Jogi tanácsok

R. S.-né szegedi olvasónk úgy hallotta, hogy azt a részleget, ahol most dolgozik, felszámolják. A dolgozókat vagy máshová helyezik el, vagy ha ez nem sikerül, a felmondási idő meghosszabbítása révén pénzbeli támogatásban részesítik őket. Szeretné tudni, hogy mikor kell elhelyezkedési támogatást adni, mennyi lehet ennek összege, és meddig fizetik.

Ha a munkáltató működésével összefüggésben egyidejűleg legalább tíz dolgozó munkaviszonyát megszüntetik, akkor annak, akinek szervezett elhelyezése nem biztosítható, felmondási idejét legfeljebb hat hónapra meg kell hosszabbítani. Erre a hat hónapra átlagkeresetet kell fizetni. Elhelyezkedési támogatás tovább-

bi hat hónapra annak jár, akinek az illetékes munkaadó-közvetítő szerv a meghosszabbított felmondási idő alatt sem tud a rendelkezésre álló követelményeknek megfelelő munkahelyet felajánlani. Az elhelyezkedési támogatás összege a folyósítás első három hónapjában a nettó átlagkereset 75 százaléka, a második három hónapjában pedig 60 százaléka.

Nem illeti meg elhelyezkedési támogatást a dolgozó, ha felmondási idejét azért nem hosszabbították meg, mert nem vállalta, hogy elhelyezkedése érdekében a területileg illetékes munkaadó-közvetítő szervvel együttműködik, illetve ha a meghosszabbított felmondási időre járó átlagkereset folyósítását neki felróható okból megszüntették, vagy ha közben öregségi (rokkantsági) nyugdíjra vált jogosult. Az elhelyezkedési támogatást az állandó lakóhely szerint illetékes munkaadó-közvetítő szervnél kell igényelni, s azt havonta utólag fizetik.

Elektronikus liftvezérlő

A hagyományosnál biztonságosabb és energiatakarékosabb elektronikus liftvezérlő berendezést fejlesztett ki a Pollack Mihály Műszaki Főiskola együttműködve a Pécsi Villamosipari és Gépjavitó Szövetkezettel. A szolgálati szabadalom alapján a mecsekalkjai szövetkezet kezdte meg a mikroprocesszoros liftvezérlők sorozatgyártását. Az Unilift a KGST komplex fejlesztési programjához is kapcsolódik, amelyben többek között ilyen rendszer kifejlesztése is szerepel. A berendezésből Pécsen kívül Budapesten és más városokban, így Debrecenben, Győrben, Kecskeméten, Szegeden és Szolnokon is működik néhány. A hagyományos relés vezérléssel szemben több előnye is van: energiatakarékos üzemmódja miatt üzemeltetése olcsóbb, ritkábban hibásodik meg, kevesebb karbantartást igényel, és negyven különféle hibát jelez. Felhívja a figyelmet a rosszul záródó ajtóra, az elromlott belső világításra, a fék vagy a jelzőgombok hibáira is.

Mi? Hol? Mikor?

1987. JÚLIUS 15., SZERDA - NÉV NAP: HENRIK, ROLAND
A Nap kel 5 óra 01 perccel, és nyugszik 20 óra 39 perccel.
A Hold kel 23 óra 13 perccel, és nyugszik 10 óra 20 perccel.

VIZÁLLÁS
A Tisza vizállása Szegednél kedden plusz 77 cm (apadó)
KILENCVENÖT ÉVE
született Walter Benjamin (1892-1940) híres német filozófus, esztéta és irodalomkritikus.
HETVENÖT ÉVES
Gallai Tibor (sz. 1912.) Kossuth-díjas matematikus, a grafimélet neves kutatója.
HATVANÉVES
Huszár István (sz. 1927) közgazdász, politikus, az MSZMP KB tagja, a Partitörténeti Intézet igazgatója.
MOZIK
Vörös Csillag: de. 10. du. fél 4. háromnegyed 6 és 8 órakor: Arulás és megtorlás (színes, m. b. kinal kalandfilm, III. helyár!).
Fáklya: háromnegyed 3 órakor: Koma kalandjai (szovjet film), negyed 6 és fél 8 órakor: Niagara (amerikai film, III. helyár!).
Szabadság: fél 4. háromnegyed 6 és 8 órakor: Az ünnepség (színes, m. b. olasz film).
Filmtéka: fél 6 és fél 8 órakor: Carmen (színes spanyol film).
Kiskőrössi halászcserda: (videomoz), délután 6 és este 8 órakor: A csendő nyugdijába megy (színes francia film).
Kiskőrössi halászcserda, kert: este 10 órakor: Az ártatlanság bizonyítása (színes, m. b. angol krimi, III. helyár!).
Éva presszó: este 9 órakor: A királynő birodalma (színes hongkongi film).

Rádió

- KOSSUTH
8.20: Eco-mix - (ism.)
8.50: Kis magyar néprajz
8.55: Verbunkosok, nóták
9.49: Muzsika gyerekeknek
10.05: Mi ez a gyönyörű?
10.25: Hármas a kislány - részletek Schubert-Berté daljátékából
10.54: Biblia - magyar nyelvre fordított Károli Gáspár által - 3. - (ism.)
12.30: Ki nyer ma?
12.45: Törvénytörők
13.00: Yehudi Menuhin heggedl
14.10: Pap Károly: A szellő útja - (ism.)
14.30: Operaslágerek
15.00: Népzenel Hangos Újság
15.40: Brahms: Négy dal női karra, két kúrtre és hárfákra Op. 17
16.05: MR 10-14
17.00: Mi közünk hozzá?
17.25: Hangfűzés MK
17.30: Dunajévszki operettjeiből
18.02: Könyvszemle
19.15: A huszonhatodik év győzeben - Szabó Lőrinc és Kurzáti Erzsébet írásaiból
20.11: Vavrinecz Béla feldolgozása: Magyar képeskönyv
20.30: Diskotéka
21.30: „Nehéz utókornak lenni...”
22.20: Tíz perc külpolitika
22.30: A Magyar Rádió és Televízió énekkara énekel
22.44: Magyar expedíció Equadorban
22.59: Operasét
0.10: Himnusz
0.15: Eifel után...
PETŐFI
8.05: Időségek hullámhosszán
12.00: Hírek németül, oroszul és angolul
12.10: Olasz filmek zenéjéből
12.25: Utikalauz üdülőknek
12.30: Népdaikörök énekelnek
13.05: A tegnap slágereiből
14.00: Sokféle
15.05: Diákfoej
15.15: Zenerültt
15.50: Ótodik sebesség
18.30: Nancy Wilson és Julio Iglesias énekel, Maynard Ferguson trombitán játszik
19.05: Popzene Romából
19.23: Esti beszélgetés
19.05: Vörös Sárval - (ism.)
19.55: Albumajánlat
20.50: Mit olvashatunk a Béke és Szocializmus című folyóiratban?
21.05: Zsák és foltja
21.45: Country-világ
22.25: Könyvzenei stúdióink felvételeiből
23.20: A mai dzsessz
24.00: Régi fűvészen
0.15: Eifel után...
BARTÓK
8.12: Az Oszakai Filharmonikus Zenekar hangversenye
10.00: Kamarazene
11.05: Pillanatkép
11.10: Zenetörténeti értéktár
11.50: La Wally - részletek Catalani operájából
13.05: Szonda - (ism.)
13.35: Színesvizsga - 1987: Jónás Judit
13.54: XX. századi fűvészen
14.25: Magnórák magnóra
15.05: A Berlini Rádió Szimfonikus Zenekarának hangversenye
16.35: Egyetemi és főiskolai énekarok találkozója
17.25: Esvázadok muzsikája
18.30: V materinkom jazyku - szlovák nyelvű nemzetiségi műsor
19.05: Geszty Szilvia énekel
19.25: Chopin összes zongoraműve
20.35: Külföldi tudósok a szó
20.50: Cliff Richard összes felvétele
21.30: Szimfonikus zene
22.40: Igor Sztarvinszkij - az ember és zenéje

Tévé

- BUDAPEST 1.
9.00: Tv-torna
9.05: Cigánykerék - (ism.)
9.35: Kicsi a bors - (ism.)
9.55: Honda Lovag - japán film
11.25: Stúdió '87 - (ism.)
12.25: Képzőművészet
16.00: Hírek
16.05: A Közönségszolgálat tájékoztatója
16.10: Nyári universiade
17.10: Pillanatképek a mikroelektronika világából - 2.
17.50: Objektív
18.35: Képzőművészet
18.50: Cim - cim
19.10: Esti mese
19.30: Híradó
20.05: Békefi és tsa - emlékműsor
21.20: Magyarországi Hollandiában 1987
21.50: Híradó 2.
BUDAPEST 2.
18.15: Osztályfilmnapok
18.40: Autó-motorsport
19.00: Képzőművészet
19.05: Nasa obrazovka - szlovák nyelvű nemzetiségi műsor
19.25: Tv-torna
19.30: Egy év a fókák és pingvinek között - NDK kisfilm
20.00: Budapesti körzeti stúdió
21.00: Híradó 2.
21.20: A pápa lánya - szovjet film
22.40: Képzőművészet
BELGRÁD 1.
17.30: Körzeti híradó
18.00: Belgrádi műsor
19.15: Rajzfilm
19.30: Híradó
20.00: Filmest - Bolondozások a táborban - amerikai filmkomédia
20.10: Continental - amerikai filmkomédia
23.00: Híradó
23.25: Műsorajánlat
BELGRÁD 2.
17.10: Universiade

Szeged a hazai lapokban

- Szegedi táncos - Szombathelyről / Szakály Eva - Vas Nepe. - jún. 23. ill. - Horváth Károlyról, a színház tanácsáról.
Új követelmények szerint: Buzatermesztés / Sz. P. - Magyar Mezőgazdaság. - jún. 24. - Szerző: Szirmai Péter. - Tapasztalatok a Gabonatermesztési Kutató Intézetben.
Nyári akadémia tanároknak / (pleskonics) - Békés Megyei Népújság. - jún. 25. - Szerző: Pleskonics András. - A Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán.
Prvé slovenské vysielanie zo Segedina / redaktorka Mária Margová / Ludové Noviny. - jún. 25. - A körzeti rádióstúdió szlovák nyelvű adásáról.
„Pogas” probléma - fluort a szervezetbe - Magyar Nemzet. - jún. 25. - A foszfátok elállítás helyzetét tárgyalta a Csongrád Megyei Népi Ellenőrzési Bizottság.
Nem egyetlen hangszere: Beszélgetés Polner Zoltán költővel, néprajzi gyűjtővel / S. E. - Dolgozók Lapja [Tatabánya]. - jún. 27. - Szerző: Sulyok Erzsébet. - Ua. Vas Nepe - jún. 27.
Egy érettségi elnök jegyzete / Gábor István - Magyar Nemzet. - jún. 30. - A Radnóti Miklós Gimnázium IV. A osztályában.
Csongrád megye: Tudományos ülés / Háznagy András - Gyógyászati. - 6. sz. - A Magyar Gyógyászati Társaság Csongrád megyei csoportjának rendezvényéről.
Dr. Berencsi György, 1913-1986 / Vágas István - Hidrológiai Közöny. - 6. sz. - (Nekrológ). - A SZOTE Közegésztési és Járnyantani Intézetének egykori professzoráról.
Pával Vajna Ferenc emléktáblája Szegeden / Vágas István - Hidrológiai Közöny. - 6. sz. - A gyermekkönyvtérrel, általában / Lippainé Fekete Ilona - Könyvtáros. - 6. sz. - (Könyvtári élet). - Tapasztalatok Csongrád megyében.
Harmonia bronzban, kőben, agyagban / gy. i. gy. - Művészvilág. - 6. sz. - Szerző: Gyóri Illés György. Beszélgetés
Kliegl Sándor és Tóth Valéria szobrászművészekkel.
A „Szakmai Ifju Mesterei” Csongrád megyében / Szabóné Szuha Mária - Vendéglátás. - 6. sz. - ill. - Szakmai versenyszorozat a Csongrád Megyei Vendéglátó Vállalatnál.
A tömegkommunikáció is a reformok idejét éli: Banyasz Rezső beszéde a szegedi stúdióavatación - Népszava. - júl. 1.
Pillanatkép, 1987. Dorozsma / Nagy Gusztáv - Romano Nyelve - Cigány Újság. - júl. 1. - ill.
Aranytomb a Drávából / (halász) - Magyar Nemzet. - júl. 2. - Szerző: Halász Miklós. - Kertes János motorosok-versenyző nyerte a maribori verseny fődíját.
Miért „forradalmi” a szegedi reggel? / Válaszol Krassó László, a Magyar Rádió körzeti és nemzetiségi adásainak főszerkesztője / (somogyi) - Képes. - júl. 4. - (A Képes 7. kérdése). - A szegedi körzeti rádióstúdióról. - Szerző: Somogyi Márta.
Taurus-minősítés / Norvég vizsgálattal: Befektetés, ami megeri az árát / Sz. K. - Magyar Hírlap. - júl. 4. - Szerző: Szalay Károly. - Norvég minőségvizsgálati igazolás a gumigyár nagyműmáru tomlóiról.
Unnepelten, de merre? / Egy pályázat állomásai / Tamás Ervin - Népszabadság. - júl. 4. - Djos Józsefről, a Tömörkény gimnázium igazgatójáról.
Először szenteltek megyés püspököt Szegeden - Vasárnapi Hírek. - júl. 5. - Gyulay Endrét.
Tejcsomagság Békés megyével: Feltartás tej Csongrádból / P. A. - Békés Megyei Népújság. - júl. 6. - Szerző: Pleskonics András. - Beszélgetés Schopper Jánossal, a Csongrád Megyei Tejipari Vállalat igazgatójával.
Vásár után - vásár előtt - ahogyan a szegedi vásárigazgató látja / P. A. - Békés Megyei Népújság. - júl. 6. - Szerző: Pleskonics András. - Beszélgetés Márta Sandorral.
Kontenertantermek - Esti Hírlap. - júl. 6. - A Kodály téri Általános Iskola bővítéséről. - Ua. Népszava. - júl. 7.
Biotechnológiai laboratórium Steril nevelés - Esti Hírlap. - júl. 6. - A Domaszéki Szőlőfűrt Szakszövetkezetben. - Ua. Népszava. - júl. 7.
Püspökszentelés és beiktatás - Magyar Hírlap. - júl. 6. - (Közélet - diplomácia). - Gyulay Endre az új szeged-csanádi megyés püspök. - Ua. Békés Megyei Népújság, Magyar Nemzet, Népszabadság, Népszava, Petőfi Nepe. - júl. 6.
Képzőművészeti alkotóház Pusztaszere - Magyar Nemzet. - júl. 6. - Ua. Békés Megyei Népújság. - júl. 6.
Virágzik a Tisza - Esti Hírlap. - júl. 7. - Az algyői folyoszáskazon. - Ua. Népszava. - júl. 8.
Honfoglalás kori temetők Szegeden: Lebetonozott történelem / Halász Miklós - Magyar Nemzet. - júl. 7. - Algyői és a Csongrádi sugarút végén.
Új biotechnológiai laboratórium [Kép] / Tóth Béla felvétele - Népszabadság. - júl. 7. - Fénykép a Domaszéki Szőlőfűrt Szakszövetkezetből.
Hármas ikrek: Szegeden születtek - Esti Hírlap. - júl. 8. - Blazsikné Horváth Anikó gyermekei. - Ua. Magyar Hírlap, Magyar Nemzet, Népszava. - júl. 9.
Omibusz Szegeden [Kép] - Petőfi Nepe. - júl. 8. - Fénykép.
Triplets börn in Szeged - Daily News. - júl. 9. - Blazsikné Horváth Anikó gyermekei.
Del-ep börrrel meguszni / Demcsák Mária - Figyelő. - júl. 9. ill. - (Magyar gazdaság)

- Beszélgetés Körtvélyessy Péterrel, a Délép vezérigazgatójával.
Gyengécske környezetkultúra: Beszélgetés a magyar építészetről / Dusztos Imre - Elet és Irodalom. - júl. 10. - Borvendég Bálával, a Magyar Építőművészek Szövetségének elnökével, a Délterv főtervezőjével.
Centrádió, decentráció / Bor Ambrus - Elet és Irodalom. - júl. 10. - A Magyar Rádió körzeti stúdiójáról.
Ismét fogadja vendégeit a Szöke Tisza - Népszava. - júl. 10. - Az uszó vendéglő.
Parkolási helyzetek Szegedről / (szigetly) - Népszava. - júl. 10.
Szerencsés Szeriék / Majoros Tibor - Szabad Föld. - júl. 10. - Az ópusztaszeri Szeri családról.
Biogáztelep Medikémia - Esti Hírlap. - júl. 11. - A földgázról a biogáz felhasználására ter árt az ipari szövetkezet.
Szolgálatban, panasz nélkül / Dobos Kati arcképhez / Annus József - Film, Színház, Muzsika. - júl. 11. - ill. - A szimfonikusoról.
További szegedi programok - Film, Színház, Muzsika. - júl. 11. - Az ünnepi hetek idején.
Alkotótabor Ásotthalmon [Kép] / foto Stakovics János - Magyar Hírlap. - júl. 11. - Fénykép egy tafaragoról.
Kigyók, lányok, utazás / Réthy István - Népszabadság. - júl. 11. - ill. - Takács Zoltánról, a SZOTE másodikéves gyógyszerész-hallgatójáról.
Esperantisták találkozója Szegeden - Népszabadság. - júl. 11. - A krakkói ifjúsági világgongresszus előtálalkozója.
Négyszáz táncos a Dóm téri színpadon: Nemzetközi szakszervezeti néptáncfesztivál Szegeden / K. J. - Népszava. - júl. 13. - Szerző: Korödi József.
A „szerette” Szeged: Péter László könyvéről / Sötér István - Kortárs. - 7. sz. - Könyvismertetés.
Temesi Ferenc - Por / Pokorni Zoltán - Vigilia. - 7. sz. - Könyvismertetés.

Z'ZI LABOR
az újszegedi szabadtéri színpadon
1987. JULIUS 30-AN ES 31-EN.
Jegyek válthatók az
FÜLSÁGI ÉS DIAK UTAZÁSI IRODA
MAGYAR ÉRTÉKES
Szeged, Kigyó u. 3., telefon: 22-522.